

Παροχή Πόσιμου Νερού στους Καταυλισμούς Προσφύγων

του ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Γ. ΓΕΡΑΣΙΜΑΤΟΥ
Emergency, Crisis and Disaster Manager

Η επιλογή του τόπου δημιουργίας και λειτουργίας ενός καταυλισμού προσφύγων, είναι εξαιρετικά κρίσιμο σημείο στην όλη διαδικασία, για τούτο και οι εμπλεκόμενοι πρέπει να έχουν βαθιά γνώση του θέματος, να διαθέτουν εμπειρία και να λαμβάνουν υπόψιν τους τις προϋπάρχουσες, τις παρούσες και τις μελλοντικές δυσκολίες και απρόβλεπτες καταστάσεις.

Για να υπάρχει υγεία στον πληθυσμό που θα εγκατασταθεί, ένα κυρίαρχο ζήτημα που από νωρίς πρέπει να έχει λυθεί είναι αυτό της παροχής πόσιμου νερού. Η διαθεσιμότητα του νερού είναι από τα σημαντικότερα κριτήρια στον προσδιορισμό της καταλληλότητας ενός τόπου, ως τόπου καταυλισμού προσφύγων. Η έλλειψη παροχής πόσιμου νερού θα προκαλέσει όχι μόνο κρούσματα ασθένειας ή και θανάτους αλλά και επικίνδυνες συγκρούσεις εντός του πληθυσμού ή μεταξύ του πληθυσμού και των διαχειριστών του καταυλισμού προσφύγων.

Η παροχή πόσιμου νερού βρίσκεται στην κορυφή της λίστας των παροχών ενός οργανωμένου καταυλισμού προσφύγων :

- **Νερό**
- **Τροφή**
- **Στέγη**
- **Υγιεινή**
- **Ένδυση και Υπόδηση**
- **Υπηρεσίες Υγείας**
- **Ασφάλεια**

Νερό σε επαρκείς ποσότητες πρέπει να είναι διαθέσιμο και προσβάσιμο καθ' όλο το 24ωρο, όλο το χρόνο. Η πρακτική ελέγχου των επιφανειακών υδάτων ίσως αποδειχθεί απατηλή για την άντληση υπόγειων υδάτων, διότι έχουμε υψηλή στάθμη στις υγρές περιοχές και εξαιρετικά χαμηλή στάθμη στις ξηρές περιοχές. Η χρήση βυτίων νερού, δεξαμενόπλοιων νερού, άντληση υδάτων από μεγάλες αποστάσεις, κ.λ.π. είναι πρακτικές που πρέπει να αποφεύγονται αν είναι δυνατόν, διότι είναι δαπανηρές, σύντομα θα εγκαταλειφθούν, ενώ τίθεται και το πολύ σοβαρό θέμα των βλαβών και της ασφάλειας.

Τι γίνεται όμως εάν το νερό είναι επαρκές αλλά η ποιότητά του δεν είναι η κατάλληλη; Σαφώς πρόκειται για ένα ζήτημα δευτερεύουσας σημασίας, καθότι στις μέρες μας οι μέθοδοι – τεχνικές για τον καθαρισμό του νερού είναι πολλές και αποτελεσματικές και μάλιστα διαθέσιμες οπουδήποτε. Βεβαίως δεν μιλάμε για τις σπάνιες εκείνες περιπτώσεις μολυσματικών πηγών από βαρέα μέταλλα. Το νερό ως παροχή σε καταυλισμό προσφύγων, πρέπει να είναι ασφαλές για πόση, μαγειρική και προσωπική υγιεινή.

Η ποιότητα του νερού εάν αυτό δεν προέρχεται από το δίκτυο της πόλης (ακόμη όμως και σε αυτή την περίπτωση) απαιτεί μόνιμη και ασφαλή παρακολούθηση, από ειδικούς τεχνικούς επιστήμονες με επαγγελματικό τεχνικό εξοπλισμό.

Είναι προτιμότερο να έχουμε μια σταθερή παροχή νερού άνω του μέσου όρου ποιότητας, απ' ό τι μια μικρή και περιορισμένη παροχή υψηλής ποιότητας. Συχνά τα πρότυπα ποιότητας των υδάτων, σύμφωνα με τις οδηγίες του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, δεν ανταποκρίνονται στους καταυλισμούς προσφύγων ή δεν είναι επαρκείς οι ποσότητες νερού που διατίθενται για πολλούς και διάφορους λόγους. Στις περιπτώσεις αυτές ο Διαχειριστής του Καταυλισμού Προσφύγων και ο πάροχος του νερού στον καταυλισμό υποχρεούται να ενημερώσουν τον πληθυσμό για τα τυχόν προβλήματα, να τους δώσουν να καταλάβουν ότι θα χρησιμοποιηθούν είτε εναλλακτικές τεχνικές είτε προσωρινά περιοριστικά μέτρα καθώς και ποιοι μέθοδοι συντήρησης και ασφάλειας εφαρμόζονται για την προστασία του πόσιμου νερού, έως ότου βελτιωθεί και σταθεροποιηθεί η κατάσταση αυτή.

Επειδή το άρθρο αυτό αναφέρεται σχεδόν αποκλειστικά στους καταυλισμούς προσφύγων στην Ελλάδα, δεν θα επεκταθούμε σε άλλους τρόπους αναζήτησης και εξασφάλισης πόσιμου νερού σε καταυλισμούς, δεδομένου του σύγχρονου εθνικού δικτύου ύδρευσης της χώρας μας και των επίσης σύγχρονων δικτύων υποδομής για την διαχείριση και την ασφάλεια του νερού.

Γίνεται όμως σαφές από τα ανωτέρω ότι, πριν επιλεγεί ο τύπος εγκατάστασης ενός καταυλισμού προσφύγων και εφόσον έχει οριστικοποιηθεί η δυναμικότητά του σε φιλοξενία πληθυσμού (προσφύγων και προσωπικού υπηρεσιών) είναι σημαντικό να υπολογίσουμε όσο το δυνατόν περισσότερο αναλυτικά τις καθημερινές ανάγκες του καταυλισμού σε πόσιμο νερό για να εξασφαλιστεί ότι αυτή η ποσότητα μπορεί να παρέχεται 365 ημέρες το χρόνο αδιάλειπτα και με ασφάλεια.

A. Πίνακας παραδειγμάτων υπολογισμού και χρήσης νερού

Ο πίνακας που ακολουθεί από το Sphere Project μας δίνει ένα καλό παράδειγμα για τον υπολογισμό του νερού σε καταυλισμό προσφύγων στην ύπαιθρο.

Παραδείγματα υπολογισμού και χρήσης νερού ανά άτομο ανά ημέρα	
Οικιακή Χρήση	15 – 20 λίτρα νερού ανά άτομο ανά ημέρα (ελάχιστη προϋπόθεση για την επιβίωση : 7 λίτρα)
Χώροι Παροχής Υπηρεσιών Υγείας	5 λίτρα νερού ανά εξωτερικό ασθενή ανά ημέρα και 40 – 60 λίτρα νερού ανά εσωτερικό ασθενή ανά ημέρα
Χώροι Θεραπευτικής Διατροφής Ασθενών	30 λίτρα νερού ανά ασθενή ανά ημέρα και 15 λίτρα νερού ανά φροντιστή ανά ημέρα
Χώροι Εκπαίδευσης	3 λίτρα νερού ανά μαθητή ανά ημέρα

B. Σενάριο υπολογισμού χρήσης πόσιμου νερού

Σε έναν καταυλισμό προσφύγων θα εγκατασταθούν 20.000 άτομα συνολικός πληθυσμός, όπου τα παιδιά σχολικής ηλικίας αποτελούν το 35% του συνολικού πληθυσμού. Στην αρχή της λειτουργίας του καταυλισμού ένα ποσοστό 3% προσχολικής ηλικίας βρίσκεται στην οξεία φάση του υποσιτισμού. Εκτιμάται ότι το Κέντρο Υγείας του Καταυλισμού Προσφύγων θα φιλοξενήσει άμεσα το 1% ως εξωτερικούς ασθενείς ανά ημέρα και το 0,05% ως εσωτερικούς ασθενείς ανά ημέρα. Πόσο νερό θα πρέπει να υπάρχει διαθέσιμο κάθε ημέρα;

20.000 άτομα x 15 λίτρα / άτομο / ημέρα =	300.000 λίτρα / ημέρα
20.000 άτομα x 1% εξωτερικούς ασθενείς / ημέρα = 200 εξωτερικούς ασθενείς / ημέρα x 5 λίτρα / εξωτερικό ασθενή / ημέρα =	1.000 λίτρα / ημέρα
20.000 άτομα x 0,05% εσωτερικούς ασθενείς / ημέρα = 10 εσωτερικούς ασθενείς / ημέρα x 60 λίτρα / εσωτερικό ασθενή / ημέρα =	600 λίτρα / ημέρα
20.000 άτομα x 20% κάτω από την ηλικία των 5 ετών x 3% με οξύ υποσιτισμό = 120 εσωτερικοί ασθενείς στο κέντρο θεραπευτικής διατροφής / ημέρα x 30 λίτρα / ασθενή / ημέρα =	3.600 λίτρα / ημέρα
120 φροντιστές x 15 λίτρα / φροντιστή / ημέρα =	1.800 λίτρα / ημέρα
20.000 άτομα x 35% μαθητές = 7.000 μαθητές x 3 λίτρα / μαθητή / ημέρα =	21.000 λίτρα / ημέρα
ΣΥΝΟΛΟ	328.000 λίτρα / ημέρα

Γ. Συγκριτικός Πίνακας σε σχέση με την χρήση και παροχή νερού

Ο πίνακας που ακολουθεί είναι συγκριτικός μεταξύ δύο μεγάλων διεθνών κατευθυντήριων οδηγιών, της UNHCR's κα της Sphere Project's σχετικά με την χρήση και παροχή νερού σε καταυλισμούς προσφύγων.

	SPHERE PROJECT's	UNHCR's	Σχόλια
Ελάχιστη απαίτηση καθαρού νερού (λίτρα / άτομο / ημέρα)	15	15 – 20	ελάχιστη απαίτηση για την επιβίωση 7 λίτρα / άτομο / ημέρα
Ελάχιστη απόσταση από απομονωμένες βρύσες ή σημείο διανομής νερού	500	200	ή λίγα λεπτά με τα πόδια
Μέγιστος αριθμός ατόμων ανά βρύση	250	80	
Μέγιστος αριθμός ατόμων ανά χειροκίνητη αντλία, άντλησης νερού	-	200	
Διαθέσιμο νερό για το πλύσιμο των χεριών σε δημόσιες τουαλέτες (λίτρα / άτομο / ημέρα)	1 - 2	1 -2	καθαρισμός δημόσιας τουαλέτας, προτείνεται 2-8 λίτρα / τουαλέτα / ημέρα
Παροχή νερού σε κέντρο υγείας ή νοσοκομείο (λίτρα / ασθενή / ημέρα)	40 - 60	40 - 60	
Παροχή νερού σε κέντρο θεραπευτικής διατροφής (λίτρα / ασθενή / ημέρα)	15 - 30	15 - 30	

The Sphere Project

*Humanitarian Charter and Minimum Standards
in Humanitarian Response*

UNHCR
The UN Refugee Agency

Δ. Πίνακας Ποσοτήτων Νερού με συγκεκριμένα στοιχεία

Ο πίνακας που ακολουθεί έχει ως βάση τα 15 λίτρα ανά άτομο ανά ημέρα και μας δίνει μια επισκόπηση των ποσοτήτων νερού (σε εκατομμύρια λίτρα) που παρέχεται για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα σε συγκεκριμένο αριθμό πληθυσμού σε καταυλισμό προσφύγων.

	ΧΡΟΝΟΣ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΣΕ ΗΜΕΡΕΣ						
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	1	30	60	90	120	180	360
500	0.0075	0.225	0.45	0.675	0.90	1.35	2.738
1.000	0.0150	0.450	0.90	1.350	1.80	2.70	5.475
5.000	0.0750	2.250	4.50	6.750	9.00	13.50	27.380
10.000	0.1500	4.500	9.00	13.500	18.00	27.00	54.760
20.000	0.3000	9.000	18.00	27.000	36.00	54.00	109.520
50.000	0.7500	22.500	45.00	67.500	90.00	135.00	273.750
100.000	1.5000	45.000	90.00	135.000	180.00	270.00	547.500
500.000	7.5000	225.000	450.00	675.000	900.00	1.350.00	2.737.500
1.000.000	15.0000	450.000	900.00	1.350.000	1.800.00	2.700.000	5.475.000

Γεγονός είναι ότι οι ποσότητες νερού που χρειάζονται είναι τεράστιες. Εάν ένας καταυλισμός προσφύγων έχει αναπτυχθεί σε περιοχή όπου η τοπική κοινωνία μαστίζεται από σημαντική έλλειψη νερού, ενώ το νερό στον καταυλισμό διατίθεται σε επαρκείς ποσότητες με τον οποιονδήποτε τρόπο, αυτό θα δημιουργήσει ανισορροπία η οποία θα οδηγήσει σε σοβαρές εντάσεις και θα απειλήσει την ασφάλεια του καταυλισμού και της γύρω περιοχής.

Σε διάφορες χώρες έχουν αναφερθεί περιστατικά σαμποτάζ των υποδομών σε έναν καταυλισμό προσφύγων, όταν τα μέλη της τοπικής κοινωνίας αισθάνθηκαν ότι τα δικά τους προβλήματα και οι δικές τους ανάγκες περιθωριοποιήθηκαν. Γι αυτό είναι προτιμότερο να επωφελείται και η τοπική κοινωνία ως έναν ορισμένο βαθμό, από τις υπηρεσίες που παρέχονται σε έναν καταυλισμό προσφύγων.

Ε. Βασικά Μεγέθη Ποσοτήτων Νερού και Εξοπλισμού προς χρήση

Για ύδρευση από το κεντρικό δίκτυο, υπολογίζεται ημερήσια κατανάλωση νερού στα 15 λίτρα ανά άτομο (πόση, μαγείρεμα, ατομική υγιεινή).

Για ύδρευση από δεξαμενές, υπολογίζεται ημερήσια κατανάλωση νερού στα 5 λίτρα ανά άτομο.

Αριθμός ατόμων ανά σημείο παροχής πόσιμου νερού (σειρά από βρύσες) 250 άτομα.

Για πλύση των ενδυμάτων, πρέπει να διατίθεται 1 μεγάλη λεκάνη πλυσίματος ανά 100 άτομα.

